

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om en særlig ydelse til alders- og invaliderentemodtagere m. fl.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1195, fremsættelsen i tidenden sp. 2100).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om et særligt brændselstillæg til alders- og invaliderentemodtagere m. fl. [af Ragnhild Andersen m. fl.].

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1191, fremsættelsen i tidenden sp. 1944).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Socialministeren (Strøm): Der foreligger to lovforslag til behandling, et, som medlemmer af den kommunistiske gruppe har fremsat, og et, som jeg har fremsat. Det er klart, at jeg anbefaler det af mig fremsatte forslag til velvillig behandling og vedtagelse.

Hjortnæs: Jeg vil gerne give det lovforslag, den højtærede socialminister har fremsat om en særlig ydelse til alders- og invaliderentemodtagere m. fl., min varmeste tilslutning. Lovforslaget er omtrent enslydende med et lovforslag, som vedtoges i fjor. Den eneste forskel er vel den, at ydelsen i år foreslås forhøjet fra 40 kr. til 45 kr. Udgiften er anslået til 13,5 mill. kr., som foreslås afholdt af statskassen. Et særligt gode ved denne lovgivning er, at den omfatter enlige mødre, for er der nogen, der er blevet glemt i vort reformarbejde på det sociale område, er det vel netop disse. De må endnu gå mangen en tiggergang både for at få deres retmæssige bidrag og for at få den hjælp til deres underhold, som mange synes det burde være en selvfølge at de fik.

I øvrigt må denne lov vel danne en slags afslutning på den hidtidige lovgivning vedrørende vore alders- og invaliderentemodtagere. Fra 1. april i år indregnes jo brændselstillæg, beklædningshjælp og en-

kelte engangstillæg i den månedlige rente med en tolvtedel, og dermed skulle man tilsyneladende være ude over disse problemer. Da folkepensioneringen imidlertid først træder i kraft den 1. oktober med sine tillæg på henholdsvis 400 kr., 500 kr. og 600 kr. i de forskellige kommunegrupper, vil jeg gerne spørge den højtærede minister, om der ikke kan blive nogle overgangsvanskeligheder med hensyn til at sikre vore ældre medborgere brændsel for den kommende vinter. Jeg indrømmer, at der efterhånden er rettet meget på den uretfærdige forskel mellem kommunegrupperne, men jeg er bange for, at der i det første år kan blive en hel del vanskeligheder her.

Et stort problem for mange af vore ældre medborgere er i disse dage den meddelelse, de har fået om huslejeforhøjelse i aldersrenteboligerne fra 1. april. Det drejer sig vel i almindelighed om 33 kr. pr. måned for enlige og 39 kr. for ægtepar. Jeg ved, at de medborgere, der bor i aldersrenteboliger, får 16 kr. mindre om måneden i grundbeløb; hertil kommer brændselshjælpen, som vel har udgjort ca. 260 kr. De skulle altså få fuld dækning fra 1. april, da indregningen af disse beløb i aldersrenten finder sted. Alligevel er der alt for mange af vore ældre medborgere, der er bekymrede i denne anledning, og jeg vil derfor være meget taknemlig, hvis den højtærede minister vil benytte lejligheden her til at skabe ro om dette spørgsmål. Det, der skulle være afslutningen på vort reformarbejde på dette område, skulle gerne betyde en udligning, der forhindrer den store indvandring fra land til by af ældre medborgere. Jeg tror desværre ikke, det vil ske, før vi får landkommunerne til at bygge aldersrenteboliger. Også ældre mennesker vil gerne bevare deres hjem længst muligt, og det kan ikke ske, medmindre der er boliger, som er passende for dette formål.

Med disse bemærkninger skal jeg på mit partis vegne anbefale lovforslaget til det høje tings hurtige og velvillige behandling. Det siger derefter sig selv, at jeg må anbefale at stemme imod det af det ærede medlem fru Ragnhild Andersen m. fl. fremsatte forslag.

Søren Andersen: Lovforslaget om en særlig ydelse til alders- og invaliderentemodtagerne har sit udgangspunkt i den brændselshjælp på 40 kr., som blev ydet under den strenge vinter i fjor, men som ellers ikke tidligere er blevet uddelt. Jeg ved ikke, hvorledes ministeren er kommet til beløbet 45 kr.

Der kommer jo en overgangstid mellem aldersrenten og folkepensionen, og det er givet, at de gamle ikke skal stilles dårligere end hidtil; men der er visse ting, som gør, at jeg gerne vil have, at vi ser på forslaget i et udvalg.

Derimod må vi absolut tage afstand fra det kommunistiske lovforslag.

Gertie Wandel: Som allerede nævnt er lovforslaget om en særlig ydelse til alders- og invaliderentemodtagere m. fl. identisk med det forslag, der blev vedtaget i fjor på denne tid, bortset fra, at beløbet er hævet fra 40 til 45 kr.

Jeg går ud fra, at det er det milde vejr, vi har haft i år, der er skyld i, at ordene „særlige udgifter i anledning af vinteren, herunder navnlig udgift til brændsel“, i bemærkningerne til lovforslaget i fjor er udgået i bemærkningerne i år. De er erstattet med en henvisning til, at den almindelige forhøjelse af ydelserne på henholdsvis 400, 500 og 600 kr. i de forskellige kommunegrupper først indtræder fra 1. oktober 1957.

Mit parti vil gerne se på denne sidste ekstraordinære støtte til alders- og invaliderentemodtagerne, inden de bliver folkepensionister og får det forhøjede månedlige beløb, hvori alle disse ekstra ydelser er indregnet; inden vi går med til at afholde denne udgift på 13,5 mill. kr. af statskassen, vil vi gerne drøfte sagen i et udvalg.

Det kommunistiske lovforslag kan mit parti ikke tiltræde.

Johs. Christiansen: Må jeg til den sidste ærede taler sige, at jeg kan i og for sig ikke indse, at der er så forfærdelig meget at se på i et udvalg, selv om vi naturligvis gerne

vil være med til det. Som allerede flere gange fremhævet svarer beløbet nogenlunde til det, der blev bevilget i fjor, i forfjor og i forfjor igen. Lignende beløb har været bevilget i en meget lang årække, og da det nu er det sidste år, inden de forhøjede ydelser i henhold til folkepensionsloven træder i kraft, forekommer det mig rimeligt at tiltræde forslaget.

Jeg vil gerne rette en henstilling til den højtærede socialminister med hensyn til refusionerne. Når man ser på ordlyden i § 3, stk. 2, må det indrømmes, at det naturligvis er fuldkommen i sin orden, at det er socialministeren, der fastsætter reglerne både for, hvordan revisionen og refusionen foregår, men jeg har på fornemmelsen, at kommunerne sikkert ikke ville have noget imod, om disse refusioner kom lidt mere gelinde fra statskassen derud, hvor udgifterne er blevet afholdt. Jeg vil gerne spørge ministeren, om der ikke er mulighed for at tilrettelægge disse regler på en sådan måde, at refusionerne falder så omgående efter regnskabet godkendelse, som det på nogen måde er muligt.

Vi anbefaler ministerens lovforslag, men kan derimod ikke anbefale det af det ærede kommunistiske parti fremsatte lovforslag.

Ragnhild Andersen: Den 17. januar i år fremsatte jeg på det kommunistiske partis vegne et forslag om at give, ikke alene rentemodtagerne, men også de kronisk syge og de så hårdt trængende enlige mødre 7 hl brændsel ekstra.

Allerede den 25. januar blev det regeringsforslag fremsat, som behandles i dag samtidig med mit partis forslag. Som det allerede er oplyst flere gange, går regeringsforslaget ud på at give 45 kr. i ekstratillæg, vel nok særlig med henblik på brændselshjælp til de ældre. Jeg er glad for, at ministeren således har imødekommet mit partis forslag om brændselshjælp til vore vanskeligt stillede medborgere, der rummes i disse kategorier. Jeg er også tilfreds med, at forslaget er kommet så hurtigt, for det bety-

[Ragnhild Andersen.]

der, at brændselshjælpen i år kan udbetales pr. 1. marts, hvorimod den i fjor først kunne komme til udbetaling den 1. april, og det var lovlig sent på året. Der er ingen tvivl om, at det vil blive værdsat og hilst med glæde af de mange tusinde familier, som har opbrugt deres 18 hl brændsel.

Hvad angår størrelsen af det beløb, ministeren foreslår, nemlig 45 kr., kan mit parti ikke være tilfreds med, at ekstratillægget ikke når op på et beløb, der svarer til mere end godt og vel 3 hl koks, selv om det må anerkendes, at ministeren har taget konsekvensen af stigningen i brændselspriserne siden i fjor, således at han har foreslået beløbet forhøjet fra 40 til 45 kr., og jeg må beklage, at de øvrige partiers ordførere og ministeren afviser tanken om at gå ind for mit partis lovforslag, som jo i højere grad er i rentemodtagernes, de kronisk syges og de enlige mødres favør end regeringens forslag.

Mit parti har i en årrække talt for og fremsat forslag om, at rentemodtagere og dermed ligestillede fik et brændselstillæg på i alt 25 hl koks om året. Der er derfor intet nyt i, at vi også i år har fremsat et lovforslag herom. Når vi har fremsat disse forslag om 25 hl i alt — altså 7 hl ekstra — er det ligesom i dag med den saglige og holdbare begrundelse, at 25 hl koks må antages at være det mindste kvantum brændsel, som en familie i vort land kan nøjes med i en fyringssæson. Her må man især tænke på, at de medborgere, vi her taler om, og som omfattes af de foreliggende lovforslag, i de fleste tilfælde er ældre eller syge mennesker, der har et større varmebehov end andre, og som opholder sig mere indendørs end yngre og arbejdsdygtige mennesker.

Jeg vil derfor endnu en gang på trods af den uvilje, der hos de forskellige partier er til stede mod at give mere end af ministeren foreslået, opfordre til, at man i udvalget — jeg forstår, at der skal være udvalgsbehandling — ser på spørgsmålet om at forbedre regeringens lovforslag, idet det er mit partis opfattelse, at 7 hl koks ekstra ikke er spor for meget. I visse tilfælde, i særlig kolde vintre og i særlig dårlige lejligheder, vil behovet for brændsel utvivlsomt

endda være større end de 25 hl, der vil blive tale om alt i alt.

Der er måske nogle, som vil indvende — og jeg hørte da også denne lille indvending her i dag — at nu må talen om brændselstillæg høre op, for nu kommer brændselstillægget til at indgå i folkepensionen fra den 1. april. Men efter min opfattelse bliver folketinget nødt til at beskæftige sig med rentemodtagernes brændselsituation, ikke alene situationen i denne vinter, men også i den første periode med folkepension, da der jo ikke indtræder forbedringer før den 1. oktober, og efter min opfattelse må folketinget se på denne side af sagen før den 1. april. Jeg ser nok, at ministeren motiverer sit lovforslag om en særlig ydelse på 45 kr. med, at man må tage i betragtning, at folkepensionens forbedringer først får virkning fra den 1. oktober i år, men hvis ministeren dermed mener, at rentemodtagerne burde lægge disse 45 kr. til side til hjælp til brændselsindkøb i sommer — de fleste har jo hidtil foretaget deres brændselsindkøb om sommeren — så tror jeg, at ministeren opstiller et forkert regnestykke. Jeg tror roligt, man kan gå ud fra, at de foreslåede 45 kr. vil gå op i røg i løbet af marts og april måned, for der kan jo, som jeg allerede har sagt, kun købes godt og vel 3 hl koks for dette beløb.

Men hvad vil der i øvrigt ske for de mere end 300 000 rentemodtagere, når folkepensionen til april vender op og ned på de vaner, som de har haft i årevis? Jeg er glad for, at socialdemokratiets ordfører, det ærede medlem hr. Hjortnæs, også havde sin opmærksomhed henvendt på dette spørgsmål, for det er klart, at folketinget ikke uden videre kan forbigå det. Når det konservative partis ordfører, det ærede medlem fru Gertie Wandel, ville se på lovforslaget om en særlig ydelse ud fra det synspunkt, hvor meget de ældre får mere den 1. april, vil jeg gerne minde om — også fordi flere af ordførerne i dag ikke var ordførere, da vi behandlede forslaget om folkepension — at den forhøjelse, der træder i kraft den 1. april og gælder for perioden 1. april—1. oktober, udelukkende drejer sig om et månedligt beløb, der andrager en tolvtedel af de hidtil ydede tillæg til brændsel, beklædning, to gange engangs-

[Ragnhild Andersen.]

tillæg på 40 kr. til enlige og 80 kr. til ægtepar samt den engangshjælp, der hidtil har været ydet den 1. januar på 150 kr. til ægtepar og 100 kr. til enlige. Der er i de pengemæssige forhøjelser, som går ud til rentemodtagerne den 1. april, ikke én øre mere end en tolvtedel af de hidtidigt ydede tillæg tilsammen — det skal man huske på.

Det vil være forkert, hvis folketinget, der ved vedtagelsen af folkepensionsloven i september måned har stadfæstet de ældres vilkår, nu stikker hovedet i busken over for den bekymring, den uro og den utilfredshed, som er til stede ude blandt rentemodtagerne; for skylden for denne misere, ansvaret for uroen og bekymringerne, har de partier her i folketinget, som ikke veg tilbage for at indføre en folkepension med økonomiske virkninger fra en 1. oktober, men med praktiske virkninger, med hele omlægningen, fra en 1. april. Mit parti advarede imod det og foreslog, at folkepensionsloven skulle træde i kraft den 1. april. Meget af det, der her er blevet til en misere, kunne have været undgået, hvis man samtidig med omlægningerne havde givet rentemodtagerne den ventede forhøjelse af indkomsten — den er såre beskeden, men det er dog en reel forhøjelse af den månedlige indkomst. Man skulle have lyttet til mit parti og gjort brug af den sunde fornuft, men det gjorde man ikke, da man vedtog, at folkepensionsloven skulle træde i kraft på denne måde.

Den 1. april får rentemodtagerne flere penge i kassen. Det er jo så heldigt, at det nye pristal er offentliggjort, og det kan derfor allerede nu beregnes, at fra 1. april vil en enlig rentemodtager i hovedstaden, inklusive det tillæg, der kommer ifølge pristalsreguleringen på grundlag af pristallet fra i dag, få 266 kr. i månedlig indtægt fra april til oktober; ude i landkommunerne vil en enlig rentemodtager få 219 kr. om måneden i folkepension. Den samme rentemodtager får i øjeblikket 208 kr. i København og 165 kr. i en landkommune.

Nogle vil måske spørge: hvorfor er de ældre bekymrede, når de, som f. eks. i hovedstaden, får 58 kr. mere om måneden? Det er de, fordi de efter den 1. april ikke — som de har været vant til — i juli-august får en kontant sum til indkøb af 18 hl

brændsel. Rentemodtagerne er meget bekymrede, og jeg er sikker på, at socialministeren har fået adskillige henvendelser Nå ikke. Det er kedeligt, at rentemodtagerne ikke er gået til socialministeren; jeg kan i hvert fald sige, at jeg har fået mange henvendelser, og jeg forstår på den ærede ordfører for socialdemokratiet, det ærede medlem hr. Hjortnæs, at også han har fået henvendelser fra rentemodtagere, som er stærkt bekymrede i anledning af dette forhold. Hvorfor? Enhver kan jo sige sig selv, at det ikke er vanskeligt at anvende 266 kr. om måneden, når man først skal betale husleje, derefter måske andre faste udgifter og endelig have penge til mad. Mange rentemodtagere frygter derfor den katastrofe, det vil være for dem, hvis de, fordi de ikke får brændselstillægget udbetalt særskilt, har opspist, opbrugt, deres månedlige penge og derfor den 1. oktober står i en situation, som de ikke før har stået i, idet de tidligere købte deres brændsel ind for selve brændselstillægget. Stående over for denne bekymring hos rentemodtagerne er man efter min mening forpligtet til at hjælpe dem. Jeg vil gerne vide, hvilke planer regeringen har med henblik på at komme de ældre til undsætning — for der må gøres noget ved dette problem. Det er jo meget, meget vanskeligt af så små penge som i en landkommune 219 kr. og i hovedstaden 266 kr. hver måned at lægge så mange penge til side, at man kan få tilstrækkeligt til indkøb af et større kvantum brændsel; tidligere muliggjorde det særlige brændselstillæg som sagt et sådant samlet indkøb.

Mit parti advarede, da folkepensionen var til tredje behandling, mod at inkludere brændselstillægget i folkepensionen — men forgæves. Nu er folkepensionen en kendsgerning. De værste af de svagheder, som allerede nu kan ses i denne lovgivning, må man forsøge at rette på, og jeg mener, at vi her står over for en af de værste. Det bedste, man efter mit partis synspunkt kunne gøre — og det, der ville være mest rimelighed i — ville utvivlsomt være at sætte folkepensionen med dens økonomiske forbedringer for rentemodtagerne i kraft fra 1. april. Det ville være så meget rimeligere, som folkepensionsskatten jo træder i kraft med virkning fra 1. april.

[**Ragnhild Andersen.**]

De, der i disse dage udfylder deres selv-angivelse, og som nu regner ud, hvor stor en skat de skal betale i det kommende skatteår, vil vide, at de skal lægge 1 procent af deres skattepligtige indkomst til for at finde frem til det beløb, de i det nye år skal betale. Disse bekymringer gør sig gældende hos skatteyderne, men hos rentemodtagerne er det store problem, hvordan de skal få købt brændsel ind til sommer. Også de rentemodtagere, der bor i aldersrenteboliger, har deres store bekymringer, selv om disse boliger er opvarmet; for selv om renten fra 1. april nominelt forhøjes, bliver der reelt intet til dem, idet kommunerne tager forhøjelsen i form af forhøjet husleje. Heller ikke disse ældre medborgere forstår, hvorfor man giver dem mere med den ene hånd, når man i realiteten tager med den anden — og det er jo det, man gør i perioden fra april til oktober.

Det er mit partis og min bestemte opfattelse, at folketinget ikke uden videre kan passere den 1. april og overlade til vore ældre selv at finde ud af, hvordan de skal få brændsel til næste fyringssæson. Jeg vil derfor gentage mit spørgsmål til ministeren: hvilke planer har regeringen og ministeren om at komme disse vore ældre medborgere til undsætning?

Det er mit håb, at ministeren og partier-nes ordførere vil forbedre regeringsforslaget, så at det i højere grad imødekommer de ældres behov, og jeg håber også, man vil være opmærksom på dette beløb, som et par vintre ekstraordinært er ydet, og sørge for, at det kommer til at indgå i folkepensionen næste år.

Søren Olesen: Jeg kan anbefale det af ministeren fremsatte lovforslag.

Bøgholm: Den tale, det ærede medlem fru Ragnhild Andersen lige har holdt, var jo en tale, der havde meget smukt at sige til de gamle; men det problem rejser sig unægtelig i den forbindelse, om den politik, der føres i den del af verden, hvor de synspunkter, det ærede medlem nærer, er sejrende, modsvarer det ærede medlems tale; om forholdet er det, at ude i den kommunistiske verden gives der til de gamle uden at skele til, om de deltager i

produktionen eller ikke, eller om jeg har ret til at sige, at ved opbygningen af aldersforsorgen derude tager man som sit udgangspunkt den opfattelse, at de gamle så at sige ikke deltager i produktionsprocessen. For hvis det sidstnævnte er tilfældet, har man vel lov at sige, at baggrunden mangler for den smukke tale, det ærede medlem her holdt. Jeg beder det ærede medlem give folketinget oplysning om, hvorvidt det forholder sig sådan eller ikke. Hvis det ærede medlem ikke har mulighed for at give denne oplysning, ser jeg naturligvis deri en bekræftelse på, at det forholder sig på denne måde.

Socialministeren (Strøm): Jeg takker de ærede medlemmer, der har givet tilslutning til lovforslaget; jeg er til tjeneste med de oplysninger, som ønskes under det udvalgsarbejde, der skal foregå.

Det ærede medlem hr. Hjortnæs stillede mig et spørgsmål angående huslejen i aldersrenteboliger, og jeg forstod på det ærede medlem fru Ragnhild Andersen, at hun var inde på det samme spørgsmål. Det giver mig anledning til at fremkomme med nogle oplysninger om denne sag; det kan eventuelt også være af interesse for det høje tings medlemmer, hvis de møder spørgsmålet ude omkring.

For tiden diskuterer de rentemodtagere, der bor i aldersrenteboliger, spørgsmålet huslejeforhøjelse, idet de jo fra kommunerne har fået en meddelelse om, at det beløb, de hidtil har betalt, fra den 1. april 1957 bliver forhøjet. Der er ikke noget at sige til, at dette har sat sindene i bevægelse, for alle ved jo, at enhver udgiftsførølgelse kan mærkes på en rentemodtagers budget. Nu er forholdet imidlertid det, at der reelt ikke er tale om en udgiftsførølgelse her.

Som det har været hidtil, har rentemodtagere i aldersrenteboliger fået mindre i rentetillæg end andre rentemodtagere og intet brændselstillæg. Fra 1. april 1957 sker der som bekendt en ændring i dette forhold, idet alle tillæg bliver indregnet i grundbeløbet. Det vil sige, at der i grundbeløbet indregnes rentetillæg med samme beløb for beboere af renteboliger og andre. Dette indebærer, at beboere af renteboliger pr. 1. april 1957 får grundbeløbet forhøjet med et større beløb end andre, nemlig

[Socialministeren.]

årlig for henholdsvis ægtepar og enlige i hovedstaden 240 kr. og 156 kr., i købstæder m. v. 216 kr. og 144 kr. og i det øvrige land 192 og 132 kr. Hertil kommer, at indregningen af brændselstillægget for alle beboere af renteboliger, ægtepar som enlige, medfører en forhøjelse af grundbeløbet pr. 1. april 1957 på årligt 258 kr. ud over, hvad andre får grundbeløbet forhøjet med.

I alt bliver der således for beboere af renteboliger en forhøjelse af grundbeløbet ud over den forhøjelse af grundbeløbet, som andre, der ikke har rentebolig, får, på for henholdsvis ægtepar og enlige i hovedstaden 498 kr. og 414 kr., i købstæder m. v. 474 kr. og 402 kr. og i det øvrige land 450 kr. og 390 kr. Disse beløb svarer praktisk talt til de beløb, hvormed huslejen er forhøjet, og som andrager for henholdsvis ægtepar og enlige i hovedstaden 504 kr. og 420 kr., i købstæder m. v. 468 kr. og 396 kr. og i det øvrige land 444 kr. og 384 kr. Den lille afvigelse, der er — for hovedstaden er huslejen forhøjet med 50 øre pr. måned mere end den nævnte merstigning i grundbeløbet, for købstæder m. v. og for det øvrige land med 50 øre pr. måned mindre — skyldes alene, at huslejen af praktiske grunde er beregnet således, at den månedlige husleje kan fastsættes i hele kroner.

Regnskabet ser altså således ud — jeg giver et eksempel fra købstæderne —: et ægtepar har indtil 1. april 1957 betalt 348 kr. i årlig husleje, efter 1. april 1957 skal de betale 816 kr., altså en stigning på 468 kr., men får til at betale denne stigning 474 kr., altså et overskud på 6 kr. En enlig rentemodtager har indtil 1. april 1957 betalt 288 kr. i årlig husleje, efter 1. april 1957 skal han betale 684 kr., altså en stigning på 396 kr., men får til at betale denne stigning 402 kr., altså et overskud på 6 kr.

Grunden til denne revision af huslejen i aldersrenteboliger er ønsket om, at alle rentemodtagere fra 1. april 1957 skal have det samme beløb udbetalt. Jeg kan her nævne, at grundbeløbet bliver forhøjet for alle både i og uden for renteboliger med rentetillæg, beklædningstillæg og de beløb, der hidtil er udbetalt i engangstillæg, samt brændselstillæg, og her er det altså, at det, som rentemodtagere i renteboliger får udbetalt mere i rentetillæg og i brændsels-

tillæg — for at stille rentemodtagere i og uden for renteboliger ens — som hidtil udlignes i huslejen. Sagt på en anden måde har rentemodtagere i renteboliger nemlig hidtil betalt samme husleje som den, der bliver tale om fra 1. april 1957, idet de foruden den husleje, de har betalt, har afgivet en del af rentetillægget og brændselstillægget. Der er altså ikke her tale om en merudgift for de pågældende. Jeg har hørt — og det hørte jeg nu også det ærede medlem fru Ragnhild Andersen påstå — at folk har sagt, at nu gav vi de gamle folkepension, men så tager vi så meget mere af dem i husleje, altså giver med den ene hånd og tager med den anden. Det er vel derfor rimeligt, at jeg gør opmærksom på, at det beløb, som rentemodtagerne får i folkepension, bliver en reel forhøjelse fra 1. oktober 1957 på 500 kr. for ægtepar og 333 kr. for enlige i købstæder, 600 kr. for ægtepar og 400 kr. for enlige på landet og 400 kr. for ægtepar og 267 kr. for enlige i København.

Jeg har villet give denne redegørelse, fordi der kan være andre, der kan blive udsat for de samme spørgsmål, og jeg derfor synes, det kan være rart at have de tal, jeg har nævnt, ved hånden.

Så spørger det ærede medlem fru Ragnhild Andersen, hvad vi har tænkt at gøre ved brændselshjælpen, for den sag kan de gamle ikke selv klare. Nu har jeg i al den tid, jeg har beskæftiget mig med dette spørgsmål, fået henvendelser fra aldersrentemodtagere, fra aldersrenteforeninger, fra Landssammenslutningen af Aldersrenteforeninger, fra den jyske og den fynske sammenslutning, henvendelser, der gik ud på, at det, som rentemodtagerne ønskede, var at få deres penge udbetalt hver måned, da de mente, at de var gamle nok til selv at administrere deres penge. Det er den indstilling, som har været og stadig er hos rentemodtagerne; men jeg forstår altså, at det ærede medlem mener, at de gamle ikke er i stand til at administrere deres penge. Jeg vil nu vove den påstand, at hovedparten af de ældre, der her er tale om, er klar til selv at administrere deres penge. Forholdet er jo det, at de fra den 1. april ikke alene får brændselstillægget udbetalt med $\frac{1}{12}$ hver måned, men at de engangstillæg, de har fået henholdsvis 1. juni, 1.

[Socialministeren.]

december og 1. januar, og de beklædnings-tillæg, som de har fået 1. december, alle bliver lagt sammen og udbetalt med $\frac{1}{12}$, og at rentemodtagerne allerede begynder fra 1. april 1957 at få forhøjelserne på alle disse områder.

Heroverfor kan man måske sige, at rentemodtagerne i den første tid må bruge de forhøjelser, de får, til brændsel, og at de eventuelt må vente lidt med beklædningen; men de får altså fremskudt udbetalingen af de beløb, som de plejer at få meget senere, og så vil jeg tro, at de ældre, når de får disse penge, vil være i stand til selv at administrere dem. Det håber jeg, og det tror jeg på.

Ragnhild Andersen: Det ærede medlem hr. Bøgholm bevægede sig op på talerstolen for at spørge, om jeg ikke kunne give oplysning om, hvorvidt de ældre i de lande, som jeg havde sympati for, fik penge uden at deltage i produktionen. Ja, jeg har sympati for mit eget land, som er mit land, og jeg har sympati for den socialistiske verden, hvor man realiserer det system, som jeg mener er i arbejderklassens og i det overvejende folkeflertals interesse. Det er rigtigt. Og jeg vil gerne svare, at i Sovjetunionen får man folkepension, og man kan få det fra det 55. år også uden at deltage i produktionen.

Det undrer mig dog noget, at det ærede medlem skulle herop for at få mig til at besvare det spørgsmål, eftersom der for kort tid siden — som det er almindeligt kendt — var en parlamentsdelegation i Sovjetunionen, og den havde lejlighed til at få svar på alle spørgsmål i så henseende. Men bevares, når det ærede medlem har mere tiltro til mine oplysninger, skal jeg gerne bekræfte, at der er folkepension i Sovjetunionen, og jeg skal gerne bekræfte, at man for nylig har vedtaget at forbedre denne folkepension, fordi Sovjetunionen jo ikke har en sociallovgivning, der er så gammel som sociallovgivningen her i landet — det er ingen hemmelighed — man har bygget den op og har ikke fundet, at den var tilfredsstillende, og derfor har man forbedret den på det sidste. Men det kan måske det ærede medlem hr. Bøgholm give en forklaring på, for han har som sagt sidst været der.

Jeg vil gerne have lov til i denne forbindelse at spørge det ærede medlem hr. Bøgholm, som bevægede sig op på talerstolen i en debat om aldersrenten her i landet: hvordan ser det ærede medlem på det lovforslag, mit parti har fremsat, om at give rentemodtagerne 7 hl koks i stedet for de 3, eksempelvis? Hvordan ser det ærede medlem på spørgsmålet om at sætte folkepensionen i kraft med de økonomiske virkninger fra 1. april, hvilket utvivlsomt vil blive hilst med stor sympati af de ældre? Jeg vil tro, at ikke alene jeg, men også rentemodtagerne vil være interesserede i, at det ærede medlem hr. Bøgholm, der interesserer sig for, hvordan de gamle har det overalt i verden, også vil udtale sig om, hvad han mener om de ældres forhold her i landet.

Jeg er glad for, at den højtærede socialminister nævnedes de pengebeløb, der vil blive udbetalt i denne sommer. Jeg har da heller ikke påstået, at rentemodtagerne i aldersrenteboliger bliver ringere stillet i denne sommer; det bliver de ikke, det ved jeg vel, men jeg har gjort opmærksom på, at de var bekymrede, fordi de ikke forstår den engangsperiode, der kommer fra april til oktober, og fordi deres regnestykke ganske rigtigt fortæller dem, at de ikke virkelig får de tilsyneladende flere penge, der bliver udbetalt, fordi de skal gå til husleje.

Den højtærede minister svarede på det spørgsmål, jeg har rejst om, hvordan man vil komme de rentemodtagere, der ikke bor i aldersrenteboliger, til undsætning i deres vanskeligheder med brændselsindkøb, på den måde, at han sagde, at de i årevis har henvendt sig til ham gennem rentemodtager-sammenslutningerne med ønsket om selv at få lov til at administrere deres penge. Jeg vil slet ikke benægte, at rentemodtagerne har fremsat et sådant ønske; men man skal lægge mærke til, at når rentemodtagerne har sagt: vi vil selv have pensionen og administrere den, så har de tænkt på og talt for en pension, der lå omtrent på højde med, hvad en tjenestemand har i pension, og de havde ikke regnet med, at folkepensionen skulle blive et så beskedent beløb, som den blev. Og de havde vel slet ikke regnet med, at forbedringerne for Københavns vedkommende ikke skulle overstige 400 kr., navnlig ikke da de to

[Ragnhild Andersen.]

partier, det radikale venstre og socialdemokratiet, jo oprindeligt gik ind for over en 6 års periode at forhøje folkepensionen med 900 kr. for ægtepar og 600 kr. for enlige. Det var jo disse to partiers oprindelige forslag, fællesforslaget, som vi kaldte det. Det hele er nu blevet til en engangsforbedring på 400 kr. til ægtepar og 266 kr. til enlige i København, og så kan enhver sige sig selv, at ønsket om at få lov til at administrere sine egne små penge kan være nok så stærkt, men det må nogle gange vige tilbage for behovet for at have en sum penge i hånden den dag, man selv skal gøre sit brændselsindkøb.

Man har imødekommet rentemodtagernes ønske om selv at administrere deres penge, men man har ikke imødekommet ønsket om en virkelig betryggende folkepension; dér ligger hunden begravet. Jeg har foreslået den udvej at lade folkepensionen træde i kraft med økonomiske virkninger for de ældre og med forbedringerne fra 1. april. Måske kan socialministeren ikke i dag svare på, hvad han vil gøre, men jeg er af den mening, at for dem, der ikke bor i aldersrenteboliger, må der gøres noget allerede i sommer, og jeg vil gerne vide, når lovforslaget kommer til anden behandling, om socialministeren muligvis da kan komme med oplysninger om, hvad regeringen og folketinget kan gøre for at imødekomme de rentemodtagere, der ønsker at få sikkerhed for at have brændsel i huset til efteråret, som de plejer.

Bøgholm: Jeg vil blot sige til det ærede medlem fru Ragnhild Andersen, at jeg tror, det er den almindelige opfattelse her i landet, at der på rimelig måde er sørget for vores gamle inden for de økonomiske muligheders ramme.

Spørgsmålet var, om forholdene i den kommunistiske verden giver baggrund eller ikke giver baggrund for den tale, det ærede medlem holdt. Jeg forstod — og det undrede mig naturligvis ikke — at det ærede medlem anser forholdene i den kommunistiske verden for udmærkede.

Hvorledes forholdene i den kommunistiske verden er for de gamle, fremgår med megen tydelighed af en debat, der for ganske kort tid siden fandt sted i et af de kom-

munistiske lande, nemlig Østtyskland, hvor den kommunistiske statsminister udtalte: vi må have to forskellige slags sociale understøttelser, og vi må gå ud fra som stat, at de 3 600 000 gamle dog må siges at repræsentere mennesker, der står uden for produktionsprocessen; ifølge deres høje alder eller deres legemlige svaghed kan deres liv ikke længere tjene til at nyskabe værdier.

Jeg tror, denne hån over for de gamle, der her udtales af den østtyske statsminister, er den baggrund, på hvilket det er rimeligt at bedømme den tale, der lige er holdt af det ærede medlem. Statsministeren i det kommunistiske Østtyskland begrunder, at det er rimeligt at give andre en højere understøttelse, og han siger også, hvem det er. Det er „arbejdets helte“, det er „aktivisterne“; det er med andre ord dem, der tjener det politiske parti dernede, der skal have bedre økonomiske kår end de gamle, om hvilke det siges, at man må huske på, at de står nu engang uden for den økonomiske proces.

(Kort bemærkning).

Tholstrup: Det er muligt, det ærede medlem fru Ragnhild Andersen har ret i, at der ydes aldersrente til folk i Sovjetunionen efter gode og rimelige regler, men i de slavestater, som Rusland holder ved siden af, såsom Ungarn, er det helt anderledes; dér må en gammel støtte sig til en søn eller datter, som er i stand til at føde ham eller hende, for der er ingen mulighed for at få en understøttelse, der nogenlunde dækker det allernødtørftigste. Dertil kommer, at pengenes købekraft er kun omkring en fjerdedel af den officielle kurs, så selv om de får et beløb, som vi synes ser meget fornuftigt og pænt ud, skal det altså divideres med fire. Nej, man har mulighed for at dø af sult, hvis ikke man har en familie, der vil hjælpe én.

Socialministeren (Strøm): Det ærede medlem fru Ragnhild Andersen vil give det udseende af, at når rentemodtagerne ved tidligere lejligheder har udtalt ønske om at få deres penge udbetalt, så at de selv kunne administrere dem, var dette ønske kun fremsat under den forudsætning, at de eventuelt fik en pension som f. eks. statens eller

[Socialministeren.]

kommunernes pensionister. Det er ikke tilfældet; de forhandlinger, jeg har haft med de pågældende, har altid drejet sig om den bestående rente. Man har selvfølgelig udtalt ønske om at få den bestående rente forhøjet; ønsket om at få beløbene udbetalt, så de selv kunne administrere dem, har imidlertid altid drejet sig om de bestående beløb, som vi jo nu har slået sammen til ét, der udbetales med $\frac{1}{12}$ pr. måned.

Nu vil det ærede medlem have, at der skal skabes en anden ordning, skønt det ærede medlem selv for ganske kort tid siden har stemt for den lovgivning, som skal træde i kraft dels den 1. april, dels den 1. oktober. Det, som vi nu engang er blevet enige om, kan vi heller ikke let få ændret i løbet af tiden indtil den 1. april; den aftale, vi har truffet herinde, må vi føre ud i livet. Derfor mener jeg, det er det klogeste at sige til vore ældre medborgere: når I nu får det, I selv har ønsket, får disse tillæg lagt sammen og får $\frac{1}{12}$ udbetalt af det større beløb, så må I også vise, at I selv kan administrere det.

Jeg har troen på, at vore ældre medborgere kan administrere disse penge, men jeg forstår, at det ærede medlem fru Ragnhild Andersen ikke har den samme tro.

(Kort bemærkning).

Ragnhild Andersen: Da vi fik bekræftet, at de penge, vi har ofret på at sende det ærede medlem hr. Bøgholm til Sovjetunionen, var smidt forgæves ud, dukkede han op med visse ting, han skulle have fremført, fra den tyske demokratiske republik, og jeg vil tro, at han har en hel sæk fuld af den slags uhumskheder, som han er i stand til at servere her fra talerstolen. Det er nu altid godt at holde sig til sandheden. Det burde det ærede medlem hr. Bøgholm også gøre, når han kommer herop. Sandheden om folkepensionen i den østtyske folke-republik er, at den pr. 1. januar er forhøjet med 30 mark. Nu kan jeg desværre ikke på stående fod udtale mig om de sociale forhold i alle lande; det kunne jeg udmærket gøre, hvis jeg ikke skulle gøre det med minuts varsel under diskussionen her om den danske aldersrentelovgivning og folkepension. Men man skal holde sig til sand-

heden . . . (*Munterhed*). Ja, det skal man gøre, og når det ærede medlem hr. Bøgholm endnu ikke har forstået, at man har folkepension i Sovjetunionen, skønt han lige er kommet hjem derfra, så forstår han heller ikke at holde sig til sandheden.

Det ærede medlem hr. Tholstrups bemærkninger om slavestater skal jeg ganske lade ligge. Det ligner det ærede medlem at komme med påstande, der ikke kan stå for en nøjere prøvelse. Der var ikke fugls føde på det, det ærede medlem stod her og serverede.

Den højtærede socialminister siger, at det er ikke let at ordne det problem. Nej, det er ikke så let, det indrømmer jeg gerne, men jeg har stillet det forslag, at man gik i gang med folkepensionen den 1. april. Der kan også være andre muligheder, men jeg mener, det ville være det bedste, det ville råde bod på noget, vi har forsømt, og det vil jeg opfordre til at man overvejer også i udvalget. At lade problemet ligge mener jeg vil være forkert. Det er ikke nogen anklage mod rentemodtagerne, at de ikke kan administrere, men husk på, hvad det er, der sker. Man giver dem fra den 1. oktober 23 kr. mere om måneden i folkepension i København, ikke sandt, 266 kr. mere om året, og så siger man: nu er det folkepension, så kan du vel nok selv administrere den. Nej, der kommer til at mangle noget. Og det er fra rentemodtagerne selv, bekymringerne kommer. Det sagde den ærede ordfører for socialdemokratiet (Hjortnæs) heldigvis også, således at det er bekræftet fra anden side. Derfor mener jeg, man er nødt til at finde frem til en ordning, hvorved man kan hjælpe dem gennem sommeren.

Formanden: Ordet „uhumskheder“ er ikke noget heldigt udtryk i omtalen af taler, der er holdt her i salen.

(Kort bemærkning).

Bøgholm: Jeg må næsten beklage over for det ærede medlem fru Ragnhild Andersen, at jeg ikke har talt om folkepensionen i Sovjetunionen, for det ærede medlem benyttede jo lejligheden til at tale om det, og jeg forstår det godt, for det ærede medlem holdt ligesom ikke af at komme ind på det, jeg havde talt om. Det spørgsmål,

[Bøgholm.]

jeg havde stillet det ærede medlem, ville det ærede medlem jo netop lade være med at besvare. Nu sagde det ærede medlem, at hun kunne jo ikke sådan kende forholdene alle steder. Det giver jeg hende ret i; jeg vil endda gå så vidt at sige, at det ærede medlem gør det heller ikke. Jeg skal derfor meddele det ærede medlem, at denne tale, holdt af hr. Grotewohl, står i det østberlinske tidsskrift Dokumentation der Zeit, 2. decemberhæfte 1956 — og det er vel kun sandhed, der står i kommunistiske tidsskrifter, når det er det ærede medlem, der skal bedømme det. Men det, der bliver tilbage, og som de gamle bør lægge vel mærke til, er dette, at det ærede medlem, præsenteret for denne hån over for de gamle, ikke har ét ord at sige for at tage afstand. Det er det, der bliver tilbage af denne diskussion.

(Kort bemærkning).

Ragnhild Andersen: Angående det ærede medlem hr. Bøgholms påstand om, hvem der kender til de sociale forhold i de folkedemokratiske lande, vil jeg gerne slå fast, at det er her i tinget dokumenteret, at vi har smidt pengene ud ad vinduet ved at sende det ærede medlem til Sovjetunionen, når det ærede medlem står op her og krydsforhører mig om, hvordan den sociale lovgivning er i Sovjetunionen, skønt han selv senest har været derovre. Det kalder jeg et stift stykke. Dernæst var det også bemærkelsesværdigt, at det ærede medlem, hvad angår rentemodtagernes forhold her i landet, kun havde det at sige, at her var sikkert alting i den skønneste orden; det havde han indtryk af. Nej, der er skam visse svagheder, men det kan jeg forstå at det ærede medlem overhovedet ingen interesse har for.

(Kort bemærkning).

Bøgholm: Det er altså endnu ikke gået op for det ærede medlem, at det, jeg talte

om, var ikke forholdene i Sovjetunionen, men det var forholdene i Østtyskland. Jeg forstår det ærede medlem, for så ulykkeligt ligger jo forholdene, at Østtyskland og Sovjetunionen i dag er omtrent det samme.

Formanden: Jeg henstiller, at man afvikler diskussionen om andet end det, der er til behandling.

(Kort bemærkning).

Ragnhild Andersen: Jeg vil kun have lov at sige til det ærede medlem hr. Bøgholm, at den socialistiske verden er stor. Hvis jeg først besvarer spørgsmål vedrørende Sovjetunionen, kommer man med Østtyskland, og så kunne man komme med Folkets Kina, Polen, Czekoslovakiet, Bulgarien, Albanien o. s. v. (*Afbrydelse:* Ungarn!)... og så kunne jeg stå her hele eftermiddagen og fortælle om forholdene i de folkedemokratiske lande. Det kunne jeg også, men jeg tror næppe, det vil modsvare rentemodtagernes interesser, hvis sag vi behandler her i dag.

(Kort bemærkning).

Bøgholm: Jeg skal blot konstatere, at det ærede medlem ganske går uden om det, der er tale om. Det ærede medlem har ikke et øjeblik talt om det, jeg spurgte om, nemlig forholdene i Østtyskland.

Socialministeren (Strøm): Jeg ønsker ved denne lejlighed at sige, at den ændring, der finder sted i folkeforsikringsloven den 1. april, hvorved rentemodtagerne får grundbeløb, rentetillæg, beklædningsstillæg, brændselstillæg og engangsydelse slået sammen, sker efter et ønske fra rentemodtagerne og deres foreninger ud fra den betragtning, at de mener, de er i stand til at administrere deres penge. Det vil jeg gerne slå fast ved denne lejlighed ud fra de betragtninger, at det ikke er sådan, som det ærede medlem fru Ragnhild Andersen påstod, at rentemod-

[Socialministeren.]

tagerne havde regnet med helt andre tal, for at de kunne få lejlighed til at komme frem med det, der er tale om her. Jeg gør altså opmærksom på, at rentemodtagerne selv har ønsket det, og at jeg har troen på, at de også kan administrere deres penge, men at det ærede medlem altså ikke mener, de kan det.

(Kort bemærkning).

Ragnhild Andersen: Jeg vil gerne minde det ærede medlem hr. Bøgholm om — hvad der sikkert ikke er gået op for ham — at det er forholdene i Danmark, vi behandler i øjeblikket, forholdene for rentemodtagerne her i landet og ikke for rentemodtagerne i Østtyskland eller andre steder.

Den højtærede socialminister påstår stadig, at det har været rentemodtagernes ønske at få beløbene slået sammen. Jeg har sagt, at jeg ikke ville se bort fra, at de har haft dette ønske, men det har også været deres ønske at få en betryggende folkepension, og det får de ikke pr. 1. april; de får ikke én øre mere før pr. 1. oktober, og deraf er kalamiteten kommet. Havde man givet dem folkepension fra 1. april, havde meget været anderledes, så havde de kunnet mærke en forbedring, men nu får de akkurat samme beløb som før og skal klare sig under nye og dårlige vilkår.

Socialministeren (Strøm): Det kommer da an på, om vi så samtidig med, at vi havde gennemført folkepensionen, også havde gjort det, vi nu har gjort, da vi har lagt samtlige tillæg til; ellers ville rentemodtagerne ikke have fået så meget, som de får pr. 1. april.

Formanden: Jeg henstiller, at man nu afvikler de korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Bøgholm: Det, det ærede medlem fru Ragnhild Andersen burde have svaret på, var naturligvis, om det ærede medlem, også når det gælder vore gamle, deler den opfattelse, der er gjort gældende af Østtysklands kommunistiske statsminister, nemlig at man skal tage mindre hensyn til dem, fordi de står uden for produktions-

processen, og tage mere hensyn til „arbejdets helte“, „aktivisterne“, og hvad de andre hedder. Det var det spørgsmål, det ærede medlem ikke svarede på.

Formanden: Det ærede medlem fru Ragnhild Andersen har ordet for en kort bemærkning.

Der bliver derefter ikke givet ordet for flere korte bemærkninger under denne forhandling.

Ragnhild Andersen: Jeg føler trang til at spørge det ærede medlem hr. Bøgholm, om han mener, at vi herhjemme skal forhøje aldersrenten til et beløb, der svarer til den gennemsnitlige arbejds løn, for det er i virkeligheden det, det ærede medlem står og taler for. Hvis det ærede medlem mener det, havde det været rimeligt, at det ærede medlem støttede vort forslag om højere brændselshjælp til rentemodtagerne; men nej, dér kommer det ærede medlem ikke ind på de gamles problemer herhjemme.

Til den højtærede socialminister vil jeg gerne sige, at der er stadig væk et problem — selv om De ikke vil se det, højtærede socialminister!

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Hjortnæs: Da der er udtrykt ønske om udvalgsbehandling, foreslår jeg, at de to lovforslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Forespørgsel til ministeren for Grønland af Oluf Pedersen. („Vil ministeren under hensyn til det nu foreliggende tilbud om befragtning fremover søge bygningen af det nye Grønlandsskib udsat, indtil spørgsmålet har været drøftet på ny og bevillingen har fået folketingets tilslutning?“).